

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 3 lipca 2025 r.

Pozycja 185

POSTANOWIENIE

z dnia 16 kwietnia 2025 r.

Sygn. akt Ts 68/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski – przewodniczący

Justyn Piskorski – sprawozdawca

Jarosław Wyrembak,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 6 września 2023 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej D.K.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnąć zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 20 marca 2023 r. (data nadania) D.K. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił o stwierdzenie, że art. 539a § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) w związku z art. 25 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437) w zakresie, w jakim przepisy te „nie dają możliwości złożenia skargi do Sądu Najwyższego od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania obywatelom, u których akt oskarżenia w sprawie został skierowany do Sądu po dniu 30 czerwca 2015 r.”, jest niezgodny z art. 45 ust. 1, art. 42 ust. 2 i art. 77 ust. 2 Konstytucji.

Skarżący zarzucił, że zakwestionowane w skardze konstytucyjnej przepisy naruszają „równość środków procesowych” i prawo do obrony, gdyż ograniczają złożenie skargi, którą statuuje art. 539a § 1 k.p.k. „w odniesieniu do art. 437 § 2 k.p.k. w obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. brzmieniu”. Skarżący zwrócił uwagę na to, że w wypadku dwóch sprawców tego samego czynu zabronionego, jeśli akt oskarżenia przeciwko jednemu z nich został wniesiony do sądu po 30 czerwca 2015 r., to ten oskarżony może skorzystać z prawa złożenia skargi na wyrok kasatoryjny. Jeśli natomiast akt oskarżenia przeciwko drugiemu sprawcy zostanie złożony przed tą datą, to ten oskarżony (tak jak skarżący) nie będzie mógł wystąpić ze środkiem prawnym statuowanym w art. 539a § 1 k.p.k.

Postanowieniem z 6 września 2023 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 12 września 2023 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, stwierdziwszy, że została ona wniesiona z przekroczeniem terminu określonego w art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK). Trybunał wskazał, że odpis ostatecznego orzeczenia, tj. postanowienia Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2021 r. (sygn. akt [...]), został doręczony skarżącemu 21 czerwca 2021 r. W tym dniu rozpoczął bieg trzymiesięczny termin wniesienia skargi konstytucyjnej. Złożenie przez skarżącego 9 maja 2022 r. (a także 2 listopada 2022 r.) w sądzie rejonowym wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu nie spowodowało wstrzymania biegu terminu. Termin wniesienia skargi upłynął bowiem 21 września 2021 r.

W zażaleniu złożonym 14 września 2023 r. (data nadania) skarżący wniósł o uchylenie postanowienia z 6 września 2023 r. i nadanie skardze dalszego biegu. Zarzucił w nim, że Trybunał naruszył art. 44 ust. 3 u.o.t.p.TK, ponieważ odmawiając nadania skardze dalszego biegu, nie uwzględnił tego, że 25 czerwca 2021 r. skarżący złożył w Trybunale pismo zatytułowane „skarga konstytucyjna”. Zdaniem skarżącego sporządzenie skargi i wniesienie jej do Trybunału przez osobę nieuprawnioną (tj. osobiście przez skarżącego) nie jest podstawą przyjęcia, że w sprawie nie został dochowany termin, o którym mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Skarżący wskazał bowiem na pismo Biura Służby Prawnej Trybunału Konstytucyjnego z 15 kwietnia 2022 r. (znak: Wer.450.15.2021), w którym na podstawie art. 57 ust. 1 u.o.t.p.TK został wezwany do usunięcia braku formalnego pisma z 25 czerwca 2021 r., w terminie 7 dni (pod rygorem zwrotu pisma), przez sporządzenie i wniesienie skargi konstytucyjnej przez adwokata lub radcę prawnego. W piśmie tym został także pouczone, że zgodnie z obowiązującymi przepisami, w razie braku możliwości poniesienia kosztów pomocy prawnej może wystąpić do sądu z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Złożenie wniosku wstrzymuje bieg terminu wniesienia skargi. Skarżący zastosował się do pouczenia – 9 maja 2022 r. złożył w sądzie stosowny wniosek. Mając powyższe na względzie, skarżący wskazał, że wniósł do Trybunału skargę (obarczoną usuwalnym brakiem formalnym) już 25 czerwca 2021 r. Złożony w sądzie rejonowym wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego spowodował wstrzymanie biegu terminu wniesienia skargi. Wznowienie biegu nastąpiło zdaniem skarżącego 10 lutego 2023 r., tj. w dniu, w którym radcy prawnemu, który sporządził skargę konstytucyjną, zostało doręczone pismo Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. o wyznaczeniu pełnomocnika.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe. Zarzuty sformułowane w złożonym środku odwoławczym nie podważają odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej z powodu przekroczenia ustawowego terminu jej wniesienia. Opierają się bowiem na błędnym założeniu, jakoby sporządzone i złożone osobiście przez skarżącego pismo z 25 czerwca 2021 r. zatytułowane „skarga konstytucyjna” wywołało skutki procesowe.

we, a przede wszystkim miało wpływ na bieg terminu wniesienia skargi sporządzonej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu.

2.1. Należy przypomnieć, że postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym – stosownie do art. 197 Konstytucji – jest regulowane przez przepisy ustawowe (obecnie: u.o.t.p.TK). Stosownie do art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK w zakresie sporządzenia i wniesienia skargi obowiązuje przymus adwokacko-radcowski, o ile skarżący nie jest sędzią, prokuratorem, adwokatem, radcą prawnym, notariuszem, profesorem lub doktorem habilitowanym nauk prawnych. Wykonanie powyższego obowiązku następuje przez złożenie skargi podpisanej przez osobę uprawnioną (art. 126 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, ze zm., w związku z art. 36 i art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK). Jeśli wniesione do Trybunału pismo nie spełnia powyższego wymogu, Prezes Trybunału (lub upoważniona przez niego osoba) zwraca je nadawcy lub – tak jak w analizowanej sprawie – wzywa do jego uzupełnienia (art. 57 ust. 1 u.o.t.p.TK). Brakiem formalnym skargi podlegającym usunięciu jest bowiem niepodpisanie jej przez profesjonalnego pełnomocnika, nie zaś – co przyjął skarżący – sporządzenie jej przez osobę nieuprawnioną. Uzupełnienie pisma w terminie, tj. doręczenie go podpisanego przez adwokata lub radcę prawnego wywołuje skutek od chwili jego wniesienia (art. 57 ust. 2 u.o.t.p.TK).

2.2. W analizowanej sprawie skarżący osobiście – po doręczeniu mu 21 czerwca 2021 r. odpisu postanowienia Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2021 r. (sygn. akt [...]) wraz z uzasadnieniem – 25 czerwca 2021 r. wniósł do Trybunału Konstytucyjnego pismo zatytułowane „skarga konstytucyjna”. Pismo to nie zostało podpisane przez adwokata lub radcę prawnego, dlatego upoważniony przez Prezesa Trybunału Konstytucyjnego pracownik Wydziału do Spraw Wstępnej Weryfikacji Pism Inicjujących Postępowanie przed Trybunałem wezwał skarżącego do usunięcia powyższego braku formalnego. W określonym terminie skarżący nie wykonał zarządzenia w sposób wyżej wskazany. W związku z tym pismo z 25 czerwca 2021 r., jako niespełniające warunków pisma procesowego, a tym samym skargi konstytucyjnej (art. 46 u.o.t.p.TK), nie spowodowało wszczęcia postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym.

2.3. W zarzutach sformułowanych w zażaleniu skarżący nie uwzględnił tego, że zgodnie z art. 56 ust. 1 u.o.t.p.TK wszczęcie postępowania przed Trybunałem następuje m.in. na podstawie skargi konstytucyjnej będącej pismem procesowym (art. 46 u.o.t.p.TK), nie zaś pismem, które ze względu na jego treść lub formę nie ma takiego charakteru (art. 57 ust. 1 u.o.t.p.TK). W wypadku skarżącego wszczęcie postępowania przed Trybunałem nastąpiło 20 marca 2023 r. na podstawie skargi konstytucyjnej sporządzonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. To bowiem pismo procesowe, a nie pismo z 25 czerwca 2021 r., Prezes Trybunału Konstytucyjnego, na podstawie art. 61 ust. 1 u.o.t.p.TK, po wcześniejszym nadaniu sygnatury, skierował do wyznaczonego przez siebie sędziego Trybunału w celu wstępnego rozpoznania na posiedzeniu niejawnym.

2.4. Pismo skarżącego z 25 czerwca 2021 r. nie miało także wpływu na bieg terminu wniesienia skargi sporządzonej przez pełnomocnika z urzędu, w szczególności nie spowodowało zawieszenia jego biegu. Skarżący wydaje się nie zauważać, że w świetle obowiązujących przepisów prawnych jedynym zdarzeniem wywołującym powyższy skutek jest wystąpienie do sądu rejonowego z wnioskiem o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu (art. 44 ust. 3 u.o.t.p.TK). Wniosek musi zostać wniesiony przed upływem 3 miesięcy od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnemu wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego orzeczenia. Złożenie wniosku po upływie terminu powoduje bowiem wygaśnięcie

prawa do złożenia skargi (zob. postanowienie TK z 20 lutego 2020 r., sygn. Ts 191/19, OTK ZU B/2020, poz. 213 i wskazane tam orzeczenia).

Mając powyższe na względzie, należy zatem stwierdzić, że uwzględnienie zarzutów sformułowanych w zażaleniu oznaczałoby, iż złożenie przez skarżącego tzw. skargi pozornej wyłącza obowiązywanie przepisu ustawowego, a także wydłuża ustawowy materialnoprawny termin złożenia skargi konstytucyjnej.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny nie uwzględnił zażalenia.